

Zaostřeno
... na výsledky!

www.focus-agency.cz

Proměny vnímání kandidátů na prezidenta ČR v průběhu volební kampaně: komparativní analýza – září/prosinec 2022

Závěrečná zpráva ze sociologického výzkumu

leden 2023

Úvodem	3
I. Metoda sběru dat a výběrový soubor	4
II. Veřejná recepce kandidátů na prezidenta ČR: tři hodnotící dimenze	5
III. HLAVNÍ ZÁVĚRY: Proměny vnímání prezidentských kandidátů	6
III.1. Hlavní proměny ve vnímání kandidátů	8
III.2. Profil kandidáta: Andrej Babiš	10
III.3. Profil kandidáta: Danuše Nerudová	11
III.4. Profil kandidáta: Petr Pavel	12
IV. Komparace profesních předpokladů a vlastností kandidátů na prezidenta ČR	13
IV.1. Charisma, autenticita politického vůdcovství	14
IV.2. Osobnostní a morální integrita	17
IV.3. Psychické předpoklady	19
IV.4. Prezidentské schopnosti	21
Příloha - struktura výběrového souboru	22

Úvodem

- Agentura Focus se v průběhu podzimní fáze prezidentské kampaně zaměřila na veřejné vnímání vybraných osobnostních charakteristik a kompetencí hlavních favoritů volby – A. Babiše, D. Nerudovou, P. Pavla.
- Analýza porovnává proměny hodnocení kandidátů ve třech dimenzích: (a) v míře *připisovaného charismatu a vůdcovství*, (b) v míře *připisované osobnostní, morální integrity*, (c) v míře *připisovaných schopností nezbytných pro výkon prezidentské funkce*.
- Analýza ukazuje, že se v průběhu kampaně zhoršilo voličské hodnocení všech kandidátů, byť ne se stejnou intenzitou a ve všech deseti sledovaných kritériích.
- V součtu všech sledovaných charakteristik a kritérií nejvýrazněji ztratil P. Pavel. Jeho celkový rating se snížil o 34%. D. Nerudová ztratila 25%, a rating A. Babiše poklesl o pětinu (- 21%).
- Uvedené proměny naznačují relativní stabilitu vnímání A. Babiše, kterého voliči dobře znají a v průběhu kampaně se nedozvěděli o tomto kandidátovi zásadně nové informace. Jeho elektorát je v tomto smyslu stabilní a více méně rozhodnutý pro jeho volbu.
- Průběh kampaně měl mnohem větší vliv na vnímání obou občanských kandidátů. Veřejná znalost D. Nerudové a P. Pavla byla na počátku kampaně nízká a jejich elektorát se v se stále formuje. Je proto otevřenější k pozitivním, ale hlavně k negativním informacím o obou kandidátech. V tomto smyslu je jejich veřejná podpora křehčí a může ji zpochybnit i relativně dílčí negativní informace či chyba, například v televizních diskusích.

I. Metoda sběru dat a konstrukce výběrového souboru

- ⟨ **Kvantitativní výzkum:** reprezentativní na populaci ČR 18+
- ⟨ **Způsob výběru respondentů:** kvótní výběr na základě dat SLBD 2021
- ⟨ **Velikost výběrových souboru:** 1000 respondentů.
- ⟨ **Termín sběru dat:** 27. 8. – 16. 9. 2022
- ⟨ **Termín sběru dat:** 7. 12. – 30. 12. 2022
- ⟨ **Metoda sběru dat:** mix mode: CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing) – face to face rozhovory vyškolených tazatelů s respondenty zaznamenávané do elektronických dotazníků, CAWI (Computer Assisted Web Interviewing) – respondenti samostatně vyplňují elektronický dotazník na svém počítači či tabletu.
- ⟨ **Nástroj sběru dat:** dotazník.
- ⟨ **Zpracování dat:** v programech SPSS a Q Research Software.
- ⟨ **Poznámka ke zpracování:** procentuální údaje v tabulkách a grafech jsou pro větší přehlednost zaokrouhleny na celá čísla. Z důvodu zaokrouhlení nemusí být výsledný součet procent v některých případech roven 100 %.

II. Veřejná recepce prezidentských kandidátů: tři hodnotící dimenze

II. Tři hodnotící dimenze

- Analýza srovnává vnímání tří hlavních kandidátů na prezidenta ČR optikou **tří hodnotících dimenzí, které reflektují osobnostní charakteristiky a dovednosti nezbytné pro výkon prezidentské funkce.**

Použité hodnotící dimenze, resp. proměnné a indikátory byly inspirovány studií publikovanou Arthurem, H. Millerem, Martinem P. Wattenbergem a Oksanou Malanchuk pod názvem *Schematic Assessments of Presidential Candidates* (American Political Science Review vol. 80 no.2, June, 1996).

- Pro analýzu veřejné recepce vybraných kandidátů jsme zvolili tři následující dimenze a deset hodnotících výroků:

(A) Vnímané charisma, povaha vůdcovství kandidáta (2 indikátory),

(B) Vnímaná osobnostní, morální integrita kandidáta (3 indikátory),

(C) Vnímané psychické předpoklady a prezidentské schopnosti (5 indikátorů).

III. HLAVNÍ ZÁVĚRY:

Proměny vnímání prezidentských kandidátů

IV.1 Hlavní proměny ve vnímání kandidátů

- ◊ Vnímání tří prezidentských kandidátů (A. Babiše, D. Nerudové, P. Pavla) se mezi zářím–prosincom 2002 mezi potenciálními voliči částečně proměnilo, respektive zhoršilo. Negativní kampaň a medializace kontroverzních témat se promítla do veřejné recepce kandidátů s různou mírou efektivity.
- ◊ Mezi zářím-prosincom 2022 nejvíce ztratil **P. Pavel** (- 88 b.). Jeho rating se výrazně oslabil propad v dimenzi **osobnostní integrity**. Ztratil jak v hodnocení *čestnosti* (-15b.), *morálního práva být prezidentem ČR* (-14b.), ale i v očekáváních respondentů, že bude *odolný vůči manipulaci* (-10b). Jde o vlastnosti kandidáta, na které cílila negativní kampaň zpochybňující Pavlovu kariérní strategii, která se opírala o užívání cynického rozumu v etapě pozdní normalizace. V této souvislosti se postupně nabalovaly na kandidátův veřejný obraz i pochybnosti o jeho politické nezávislost a schopnost nepodléhat vnějším tlakům.
- ◊ **D. Nerudová** ztratila mezi zářím-prosincom 61 bodů, a to zvláště v hodnoceních, která se týkala její schopnosti *integrovat společnost* (-13b.), *psychické vyrovnanosti* (-12b.), *morálního práva vykonávat funkci prezidentky* (-12b.) a *čestnosti* (-10b.). I zde jsou patrné efekty negativní kampaně cílící na osobnostní integritu kandidátky a tematizující zvláště její manažerské a akademické aktivity bývalé rektorky MENDELU.
- ◊ Minimálně se proměnilo hodnocení **A. Babiše**, který ztratil pouze 22 bodů, přičemž ani v jednom z hodnocených nebyl pokles vyšší než -7b. (*psychické vyrovnanost kandidáta*). Příčiny této voličské názorové stability lze spatřovat jednak v tom, že veřejnost zná dlouhodobě kandidátovy slabiny, které negativně ohodnotili již v zářiovém výzkumu. Nepochybnou roli hraje také stabilita Babišova elektorátu, který je rezistentní vůči negativní kampani adresované jejich favoritovi.

IV.1 Proměny ve vnímání kandidátů z pohledu tří hodnotících dimenzí

HODNOTÍCÍ DIMENZE	A. BABIŠ	D. NERUDOVÁ	P. PAVEL
	Rozdíl: září/prosinec	Rozdíl: září/prosinec	Rozdíl: září/prosinec
Charisma, vůdcovství	-5	-14	-26
Osobnostní, morální integrita	-7	-22	-29
Prezidentské schopnosti	-10	-25	-33
CELKEM	- 22	- 61	-88

Legenda: celkové skóre nabývá plusové i záporné hodnoty. Plusové hodnoty indikují, že v prosincovém měření došlo ve srovnání prvním zářijovým měřením k nárůstu souhlasu s kandidátovými pozitivními vlastnostmi, a/nebo k poklesu souhlasu s jeho negativními vlastnostmi. Naopak, záporné hodnoty indikují, že došlo v druhém, prosincovém měření k poklesu souhlasu s danou pozitivními vlastnostmi kandidáta, a/nebo k nárůstu souhlasu s jeho negativními vlastnostmi.

III.2 Profil kandidáta: Andrej Babiš

- ⌋ **Ve veřejné recepci A. Babiše převažují negativní emoce.** U dvou třetin respondentů dominuje názor, že by v roli prezidenta **rozděloval společnost**.
- ⌋ Babišovu **nejvýraznější slabinu** představuje v očích veřejnosti jeho slabá **osobnostní integrita**:
  - ⌋ za **čestného** jej považuje jen třetina respondentů, o něco více než polovina se domnívá, že mu jeho **osobní historie nedává morální právo být prezidentem ČR**.
  - ⌋ Ve srovnání s ostatními dvěma kandidáty jej vnímá jako **psychicky vyrovnaného** o třetinu méně respondentů.
  - ⌋ Naopak, respondenti oceňují Babišovu **politickou zkušenost a odolnost vůči manipulaci**, a v neposlední řadě také jeho **vrozené vůdcovství**.

III.3 Profil kandidáta: Danuše Nerudová

- ◁ **Obraz D. Nerudové je mezi sledovanými kandidáty nejpolarizovanější.** Stojí zde na jedné straně relativně **pozitivní emoční přijetí** a na druhé **kritika nedostatečných politických zkušeností a kompetencí.**
  - ◁ Více než dvěma třetinám respondentům se jeví především jako **sympatická, čestná**, a také **psychicky vyrovnaná**. Pouze třetina **vidí v její osobní historii morální selhání**, která nejsou slučitelná s výkonem funkce prezidentky ČR. Mezi uvedenými kandidáty je vnímána jako **nejméně rozdělující společnost** a více než polovina respondentů oceňuje její **schopnost porozumět problémům obyčejných lidí**.
  - ◁ Naopak, více než dvě třetiny ji **nepovažují za dostatečně politicky zkušenou pro výkon prezidentské funkce** a téměř polovina ji považuje ve funkci prezidentky za **manipulovatelnou**. Respondenti mají také pochyby **o jejím veřejném respektu a jejích vůdcovských vlastnostech**.
  - ◁ V daném kritériu, jako v jediném ze sledovaných, ale kandidátka znamenala **dílčí sedmiprocentní nárůst**.

III.4. Profil kandidáta: Petr Pavel

- ◊ **Veřejná recepce obrazu P. Pavla se jeví z pohledu všech sledovaných dimenzí relativně nejvyrovnanější, ale současně je pro i určující, že nejcitlivěji reaguje na negativní kampaň v rovině morálně etické.**
  - ◊ Více než dvě třetiny respondentů jej vnímají jako **psychicky nejvyrovnanějšího** z uvedených kandidátů. Necelé dvě třetiny jej mají za **sympatického**.
  - ◊ Více než polovina jej považuje za **čestného a rozeného vůdce**, na jehož **prezidentské schopnosti by se dalo spolehnout**.
  - ◊ Naopak téměř polovina respondentů se domnívá, že by **rozděloval společnost**.
  - ◊ Výrazně vzrostl podíl respondentů, kteří **vidí v jeho osobní historii morální překážku, pro výkon funkce prezidenta ČR**.
  - ◊ Mírně nadpoloviční většina se domnívá, že **nemá dostatečné politické zkušenosti pro výkon funkce prezidenta**.

IV. Komparace profesních předpokladů a vlastností kandidátů na prezidenta ČR

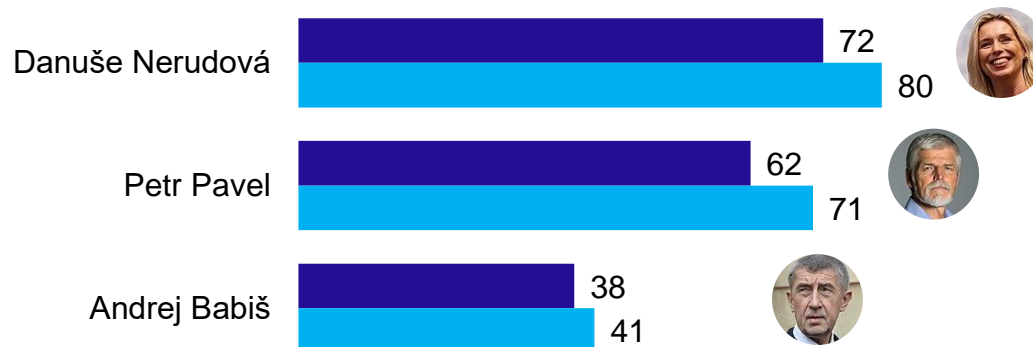
IV.1 Charisma, autenticita politického vůdcovství

- ◊ V druhém prosincovém měření se projevily efekty negativní kampaně. V dimenzi měřící *sympatičnost kandidátů*, jejich *vůdcovské vlastnosti* a také *schopnost integrovat společnost* klesl podíl respondentů, kteří vnímají jako **sympatické všechny uvedené kandidáty**. V případě D. Nerudové i P. Pavla o 8%, resp. 9%. Tříprocentní pokles zasáhl i A. Babiše, který je ale sympatický pro 38% respondentů.
- ◊ U tohoto kandidáta klesl mírně i podíl respondentů, kteří jej vnímají jako **rozeného vůdce** (-3%), Výrazněji ztratil v tomto kritériu P. Pavel (-8%), kterého ale stále vnímá jako *rozeného vůdce* největší podíl respondentů (59%). Na rozdíl od těchto dvou kandidátů posílila D. Nerudová (+7%), kterou vnímá jako *rozenou vůdkyni* 42% respondentů, což je ale stále v tomto kritériu nejmenší podíl.
- ◊ D. Nerudové naopak nejvýrazněji narostl podíl respondentů, kteří se domnívají, že by **rozdělovala společnost** (+13), Stále jde ale mezi uvedenými kandidáty o nejnižší hodnotu (39%). P. Pavla vnímá jako rozdělujícího prezidenta necelá polovina (47%), což je proti září nárůst o 9%. Nejvíce respondentů ale vnímá jako *prezidenta rozdělujícího společnost* A. Babiše (68%).

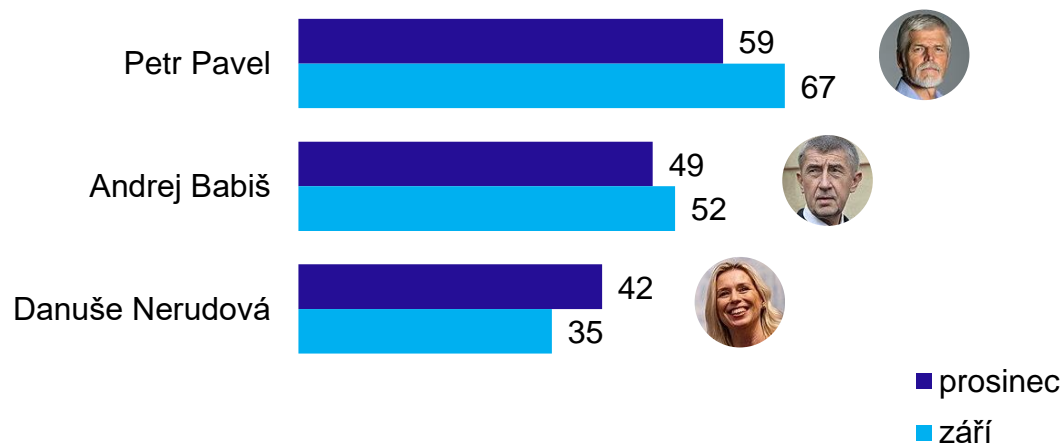
Charisma, autenticita politického vůdcovství

„Co si myslíte o uvedených osobnostech z pohledu jejich vhodnosti pro výkon funkce prezidenta České republiky?“

Je sympatický/á

Jde o rozeného vůdce/kyni, kterého/rou budou lidé respektovat

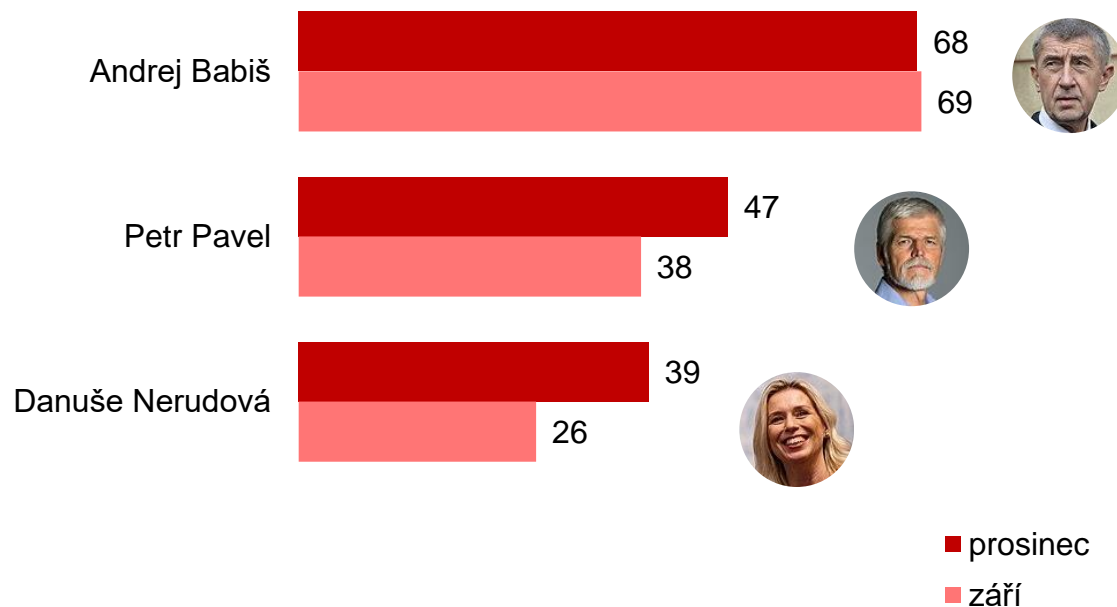

v %, součet odpovědí rozhodně souhlasím + spíše souhlasím, repre ČR 18+, podily z těch, kteří znají daného kandidáta

Schopnost integrovat společnost

„Co si myslíte o uvedených osobnostech z pohledu jejich vhodnosti pro výkon funkce prezidenta České republiky?“

**Jako prezident/ka by
rozděloval/a
společnost**

v %, součet odpovědí rozhodně souhlasím + spíše souhlasím,
repre ČR 18+, podíly z těch, kteří znají daného kandidáta

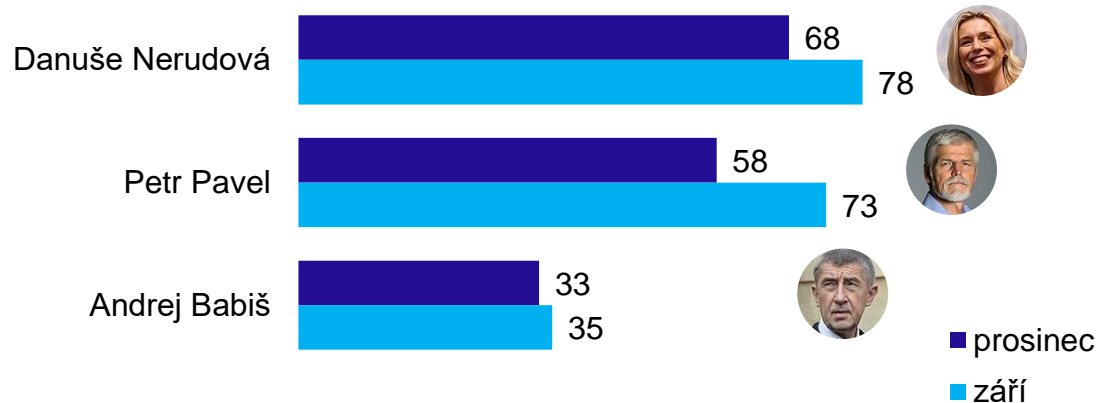
IV.2 Osobnostní a morální integrita

- ⌋ I v případě vnímání osobnostní integrity si všichni tři kandidáti pohoršili. Nejvýrazněji ztratil P. Pavel. Podíl respondentů, kteří jej vnímají jako **čestného** klesl o 15%, ale stále zůstává nadpoloviční (58%). Současně vzrostla o 14% skupina, která **vidí v jeho osobní historii morální překážku pro výkon funkce prezidenta ČR** (43%).
- ⌋ U D. Nerudové se skupina, která ji považuje za **čestnou**, zmenšila oproti září o desetinu. Současně se o 12% zvětšila skupina, která **vidí v její osobní historii překážku pro výkon funkce prezidentky ČR**. Přesto je ale stále v dané dimenzi hodnocena nejlépe z uvedených kandidátů. Za čestnou ji považují více než dvě třetiny (68%) respondentů, a jen necelá třetina (31%) vidí v **její osobní historii morální překážku pro výkon role prezidentky**, byť jí v tomto kritériu přibylo 12% kritických hlasů.
- ⌋
- ⌋ V obou případech vidíme efekty negativní kampaně, která se soustředila na rektorské a akademické působení D. Nerudové na MENDELU. V případě P. Pavla tematizovala problematičnost jeho kariérní dráhy jako strategie opírající se o cynický rozum v etapě pozdní normalizace.
- ⌋ Vnímání osobnostní integrity A. Babiše se téměř nezměnilo a zůstává dále výrazně negativnější než u obou zbývajících spolufavoritů. Za **čestného** jej považuje jen třetina respondentů (33%), více než polovina (58%) se domnívá, že mu **jeho osobní historie nedává morální právo být prezidentem ČR**.

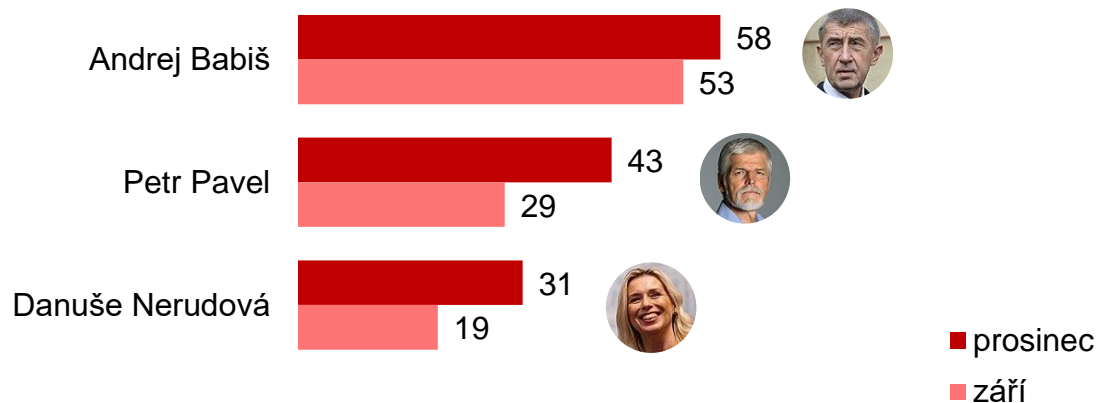
Osobnostní integrita kandidátů

„Co si myslíte o uvedených osobnostech z pohledu jejich vhodnosti pro výkon funkce prezidenta České republiky?“

Je čestný/á

Jeho/její osobní historie mu/jí nedává morální právo být prezidentem ČR

v %, součet odpovědí rozhodně souhlasím + spíše souhlasím, repre ČR 18+, podily z těch, kteří znají daného kandidáta

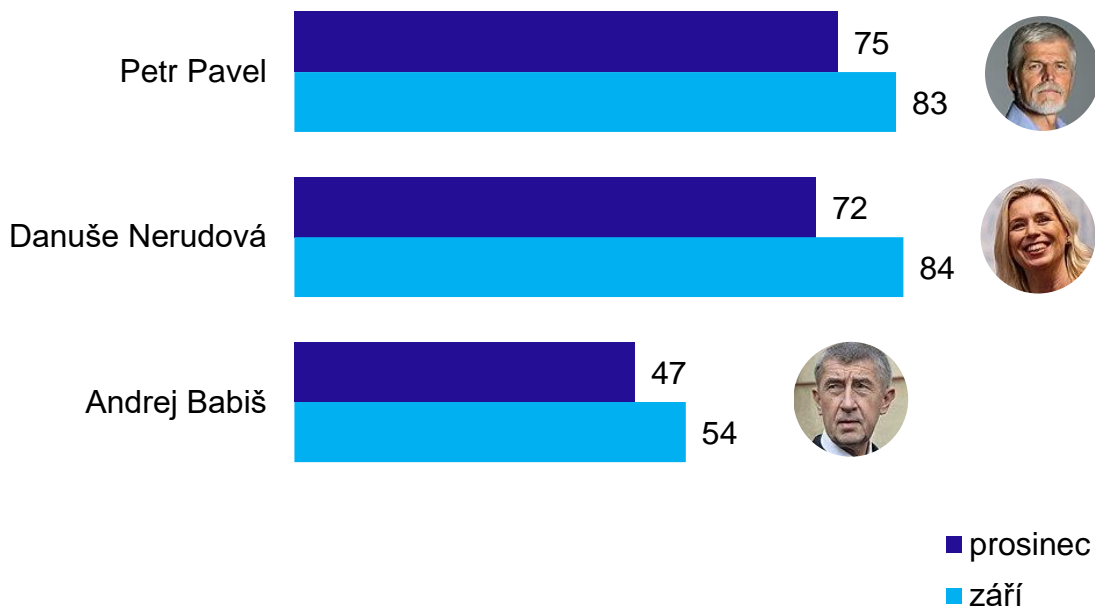
IV. 3 Psychické předpoklady

- ◁ Z pohledu vnímaných psychických předpokladů zaznamenala největší ztrátu D. Nerudová (-12%). Dostala se tak na úroveň P. Pavla, který ztratil 8% respondentů.
- ◁ Oba vnímá jako **psychicky vyrovnané** více než 70% potenciálních voličů.
- ◁ Jejich obraz se v daném kritériu výrazně odlišuje od vnímání A. Babiše, kterého považuje za **psychicky vyrovnaného** méně než polovina respondentů (47%).
- ◁ Babiš ztratil v průběhu kampaně 7% respondentů, kteří jej ještě v září považovali za psychicky vyrovnaného.

Psychická vyrovnanost kandidátů

„Co si myslíte o uvedených osobnostech z pohledu jejich vhodnosti pro výkon funkce prezidenta České republiky?“

Je psychicky vyrovnaný/á

v %, součet odpovědí rozhodně souhlasím + spíše souhlasím, repre ČR 18+, podíly z těch, kteří znají daného kandidáta

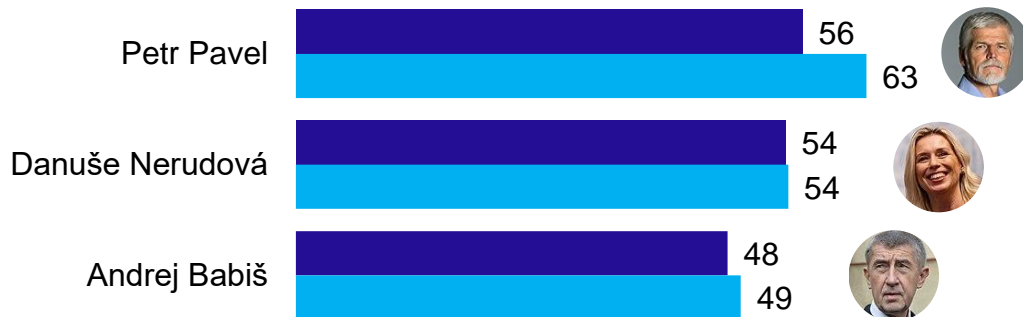
IV.4 Prezidentské schopnosti

- Z pohledu **profesních schopností** relevantních pro výkon prezidentské funkce ztratil mezi zářím – prosincem 2022 nejvíce P. Pavel, který kumulovaně ve čtyřech sledovaných kritériích přišel o 25b., zatímco D. Nerudová o 13b. a A. Babiš pouze o 3b.
- Přes tuto ztrátu, ale má stále více než polovina respondentů (56%) **důvěru k prezidentským schopnostem** P. Pavla, na kterého se v tomto kritériu dotáhla D. Nerudová (54%). S nevýrazným odstupem následuje A. Babiš, v jehož schopnosti věří necelá polovina potenciálních voličů (48%).
- U A. Babiše oceňují respondenti především jeho **politickou zkušenost** a **odolnost vůči manipulaci**. Z pohledu těchto dvou kritérií se jeho hodnocení téměř nezměnilo a převyšuje oba další kandidáty.
- Zvláště to platí pro D. Nerudovou, u které narostl podíl respondentů, kteří se domnívají, že **nemá pro výkon prezidentské funkce dostatečné politické zkušenosti** na 68% (+7%). Rozdíl mezi ní a A. Babišem činí v daném kritériu propastných 41%. Téměř o pětinu více respondentů ji také považuje **ve funkci prezidentky za manipulovatelnější** (48%) než A. Babiše (31%).
- Největší nárůst nedůvěry se dotkl v tomto kritériu P. Pavla, kterému přibýlo 10% nedůvěřujících potenciálních voličů. Navíc ztratil 8% respondentů, kteří jej ještě v září 2022 považovali na politika, který **rozumí problémům obyčejných lidí**. Dostal se tak mírně i pod úroveň A. Babiše (48%), který i v tomto kritériu žádné voliče neztratil ani nezískal. Přes drobnou ztrátu (-3%) má stále jako jediná z uvedených kandidátů nadpoloviční pozitivní hodnocení D. Nerudová (58%).

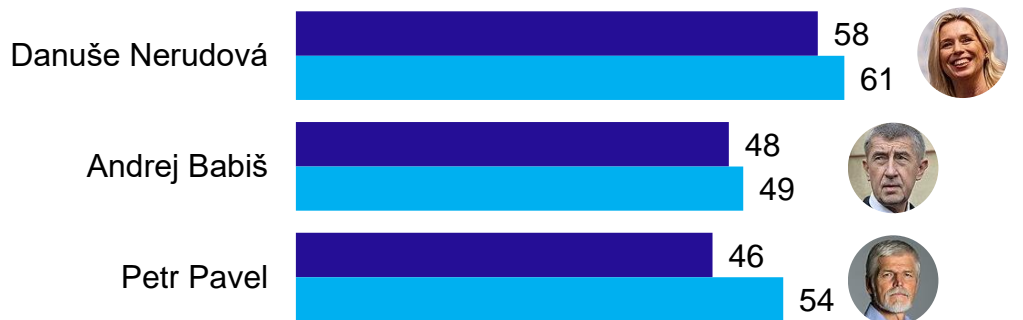
Důvěra v prezidentské schopnosti kandidátů

„Co si myslíte o uvedených osobnostech z pohledu jejich vhodnosti pro výkon funkce prezidenta České republiky?“

Na jeho/její prezidentské schopnosti by se dalo spolehnout

Rozumí problémům obyčejných lidí

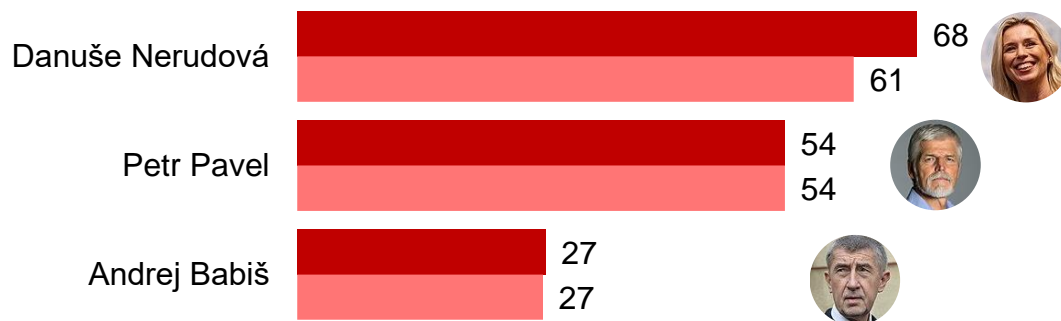
■ prosinec
■ září

v %, součet odpovědí rozhodně souhlasím + spíše souhlasím, repre ČR 18+, podily z těch, kteří znají daného kandidáta

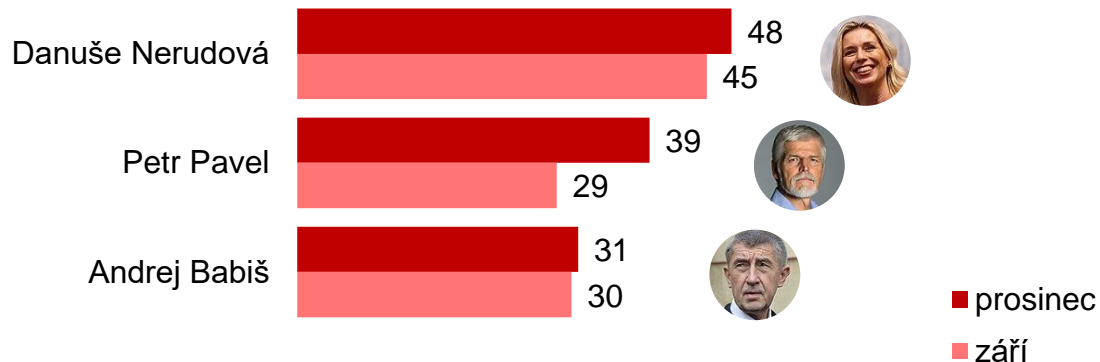
Nedůvěra v prezidentské schopnosti kandidátů

„Co si myslíte o uvedených osobnostech z pohledu jejich vhodnosti pro výkon funkce prezidenta České republiky?“

**Pro výkon funkce
prezidenta/ky nemá
dostatečné politické
zkušenosti**

**Při výkonu funkce
prezidenta/ky by byl/a
snadno manipulovatelný/á**

v %, součet odpovědí rozhodně souhlasím + spíše souhlasím,
repre ČR 18+, podily z těch, kteří znají daného kandidáta

Příloha - struktura výběrového souboru

	celek ČR 18+		100	1000
pohlaví	muž	49		487
	žena	51		513
	18 - 24 let	9		89
věk	25 - 34 let	16		164
	35 - 44 let	20		203
	45 - 54 let	16		161
	55 - 64 let	16		157
	65 a více let	23		226
vzdělání	ZŠ	11		113
	SŠ bez mat.	35		349
	SŠ s mat.	35		347
	VŠ	19		191
ekonomická aktivita	vysoce kvalif., top management	7		71
	stř. řídící pracovníci, maj. menších firem	8		82
	úředníci, nemanuální pracující	19		193
	manuálně pracující	25		247
	důchodci	28		280
	studenti	4		43
	osoby v domácnosti	6		57
nezaměstnaní	3		28	
čistý měsíční příjem dom.	do 20 000 Kč	11		108
	20 001 – 30 000 Kč	11		110
	30 001 – 40 000 Kč	15		150
	40 001 – 55 000 Kč	19		195
	55 001 a více Kč	15		147
	neví, odmítl/a	29		290

	celek ČR 18+		100	1000
socio-ekonomický status	A	10		96
	B	12		121
	C1	20		198
	C2	25		249
	D	24		237
typ domácnosti	E	10		99
	jednočlenná domácnost	17		171
	bezdětná vícečlenná domácnost	44		439
	rodina s dětmi	32		325
využívání internetu	jiný typ domácnosti	7		65
	denně nebo téměř denně	78		778
	několikrát týdně	11		105
	méně často	4		42
používání sociálních sítí	vůbec	8		75
	denně	59		545
	několikrát týdně	10		97
	méně často	7		66
velikost obce	nemá profil, nepoužívá	23		217
	do 4.999 obyvatel	38		378
	5.000 - 19.999 obyvatel	18		180
	20.000 - 99.999 obyvatel	21		213
region NUTS II	100.000 a více obyvatel	23		229
	Praha	13		126
	Střední Čechy	12		122
	Jihozápad	11		115
	Severozápad	10		105
	Severovýchod	14		142
	Jihovýchod	16		160
	Střední Morava	12		116
Moravskoslezsko	12		115	

v %, repre ČR 18+, N = 1000